

רע"פ 8423/16 - מנשה דגן נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 8423/16

כבוד השופט א' שהם
מנשה דגן

לפני:
המבקש:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט
המחוזי מרכז-לוד, מיום 26.9.2016, בעפ"ג
20919-05-15, שניתן על ידי כב' השופטים י' שפסר; ז'
בוסתן; ו-ש' בורנשטין

בשם המבקש: עו"ד הרצל ג'אנח

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטים י' שפסר; ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטין), בעפ"ג 20919-05-15, מיום 26.9.2016, בגדרו התקבל באופן חלקי ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום ברמלה (כב' השופט ה' אבו שחאדה), בת"פ 29194-12-12 (להלן: התיק הראשון) ובת"פ 17681-05-13 (להלן: התיק השני), מיום 2.4.2015.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 2.3.2014, הורשע המבקש, על יסוד הודאתו, בביצוע עבירות שונות לפי חוק מס ערך מוסף,

עמוד 1

התשל"ו-1975 (להלן: חוק מע"מ), כמפורט להלן: מסירת דו"ח הכולל ידיעה לא נכונה, לפי סעיף 117(א)(3) לחוק מע"מ (8 עבירות); אי הוצאת חשבונית מס, לפי סעיפים 117(א)(13) ו-28 לחוק מע"מ (9 עבירות); ואי הגשת דו"חות במועד, לפי סעיף 117(א)(6) לחוק מע"מ (17 עבירות).

3. על-פי עובדות כתב האישום בתיק הראשון, בין השנים 1999-2007, היה המבקש מנהלה הפעיל של "מדנאל לבניה בע"מ", חברה פרטית שעסקה בקבלנות ועבודות בניה, והייתה רשומה כ"עוסק מורשה" לעניין חוק מע"מ (להלן: החברה). בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, מסרו המבקש והחברה 8 דירות ומשרדים לרשותם של רוכשים שונים, כך שהיה עליהם להוציא 9 חשבוניות מס על סך של 6,230,762 ₪. החברה והמבקש לא רשמו את מלוא העסקאות האמורות בספריה של החברה, לא הוציאו חשבוניות כאמור, ונמנעו מלדווח על ביצוע העסקאות ולשלם את סכום המס הגלום בהן, בסך של 888,494 ₪. מעובדות כתב האישום בתיק השני עולה, כי המבקש, אשר עסק במתן שירותי הנדסה והיה רשום כ"עוסק מורשה" לעניין חוק מע"מ, בתקופה הרלוונטית לכתב אישום זה, הגיש מספר רב של דו"חות תקופתיים באיחור.

4. ביום 24.4.2015, לאחר שנשמעו טיעוני הצדדים בנוגע לעונש, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום בשני התיקים שאוחדו. לצורך קביעת "מתחם עונש הולם אחד למכלול העבירות שבשני כתבי האישום", נתן בית המשפט את דעתו לשיקולים הבאים: מידת אשמתו של המבקש בביצוע העבירות; חומרת העבירות; "מידת הנזק" שנגרם בעטיין; מצבו הכלכלי של המבקש; ומדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים. בהתחשב בשיקולים אלו, העמיד בית המשפט את מתחם הענישה על 8 עד 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל, וקנס בסך של 30,000 עד 90,000 ₪.

לצורך קביעת העונש המתאים בתוך מתחם הענישה ההולם, נתן בית המשפט את דעתו לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות. לצד הקולה, שקל בית המשפט את גילו המבוגר של המבקש; הודאתו; היעדרו של עבר פלילי בעניינו; והשפעת רכיב המאסר עליו ועל בני משפחתו. לצד החומרה, זקף בית המשפט את אי הסרת המחדלים על ידי המבקש. בהקשר זה, ציין בית המשפט דברים אלו:

"הכרעת הדין בשני כתבי האישום ניתנה עוד בחודש מרץ 2014, עת שהנאשם [המבקש] הודה בפני בעבירות שיוחסו לו בשני כתבי האישום. בית המשפט גילה אורך רוח עם הנאשם [המבקש] ודחה את הטענות לעונש מעת לעת במטרה לאפשר לו להסיר את המחדלים. גזר הדין ניתן כיום, שנה לאחר הכרעת הדין ואף על פי כן, הנאשם [המבקש] לא הצליח להסיר את המחדלים".

על בסיס האמור, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 12 חודשי מאסר לריצוי בפועל; 5 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש, במשך 3 שנים מיום שחרורו, עבירה לפי חוק מע"מ; וקנס בסך של 50,000 ₪, או 60 ימי מאסר תמורתו. יצוין, כי על החברה, שהייתה אף היא נאשמת בתיק הראשון, השית בית משפט השלום קנס בסך של 40,000 ₪.

5. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד על פסק דינו של בית משפט השלום, המכוון כנגד חומרת גזר הדין שהושת עליו. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם הענישה שנקבע על ידי בית משפט השלום הינו "מתחם הולם

וראוי", בהתחשב במכלול הנסיבות במקרה דנן. אשר למיקומו של המבקש בתוך המתחם, ציין בית המשפט המחוזי כי יש לזקוף לחובתו את "העובדה שחרף הניסיונות הרבים, הלכה למעשה, המחדל לא הוסר במועד גזר הדין, ואילו במועד הדיון האחרון בערעור, לאחר שאף בית משפט זה נתן למערער [המבקש] מספר הזדמנויות להסיר את המחדל, הוסר רק מחציתו". יחד עם זאת, בהתחשב בנסיבותיו האישיות של המבקש ויתר השיקולים לקולה העומדים לזכותו, ובכללם "המאמצים הרבים שעשה על מנת להסיר את המחדלים", מצא בית המשפט המחוזי להקל במידת מה בעונש מאסרו, ולהפחיתו מ-12 ל-8 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

הבקשה לרשות ערעור

6. ביום 1.11.2016, הוגשה בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, במסגרתה טען המבקש כי עקרון אחדות הענישה, כמו גם נסיבות עניינו המיוחדות, מצדיקים את קבלת הבקשה. לעמדת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי, שעה שלא העניק משקל ראוי "לכך כי אין דין המבקש כדינם של נאשמים בעבירות חמורות מאלו שהורשע בהם המבקש, שהיו בעלי ממון כך שיכלו להסיר הליקויים ללא כל מניעה, וכי להבדיל מהמבקש ביצוע העבירות ע"י אותם בעלי ממון, נבע מרדיפת בצע". זאת, שעה שבעניינו של המבקש, "חיסרון כיסו, והיותו תלוי בהליכי פירוק החברה שהיה בעליה, ומכירת נכסי החברה, היא שמנעה ממנו הסרת הליקויים". בנוסף, גרס המבקש, כי יש מקום להקל בעונשו, אשר גזירתו "התבססה כל כולה על אי הסרת המחדלים", לאור השיקולים הבאים: מצוקתו הכלכלית שהובילה אותו לביצוע העבירות; הודאתו המיידית באשמה, כמו גם חרטתו הכנה; גילו המבוגר; העובדה ש"איבד את כל אשר לו לרבות את מדורו וקורת הגג שלו"; ולבסוף, מאמציו הכבירים להסרת המחדלים, ו"סילוק חלקו הארי של החיוב".

דיון והכרעה

7. כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" אינה ניתנת כדבר בשגרה, והיא מוגבלת למקרים בהם מתעוררת שאלה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים; או כאשר עולה חשש לחוסר צדק או לעיוות דין חמור שנגרם למבקש (רע"פ 8588/16 רז משה נ' מדינת ישראל (8.11.2016); רע"פ 8504/16 כוכבי נ' מדינת ישראל (7.11.2016); רע"פ 4965/16 נ.ש.מ.ע אחזקות בע"מ נ' מדינת ישראל (25.8.2016)). לאחר שעיינתי היטב בבקשה ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי היא אינה עומדת באמות מידה אלו.

יתרה מכך, עניינה של הבקשה שלפניי בחומרת העונש שהושת על המבקש, ואין זה כלל חדש, כי בקשה המופנית כנגד חומרת העונש, תתקבל רק כאשר העונש שהוטל חורג באורח מהותי ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (רע"פ 7773/16 חננאל נ' מדינת ישראל (26.10.2016); רע"פ 7296/16 פלוני נ' מדינת ישראל (21.9.2016); רע"פ 5798/16 עובדיה נ' מדינת ישראל (26.7.2016)). סבורני, כי העונש שהושת על המבקש בבית משפט השלום אינו סוטה כהוא זה ממדיניות הענישה המקובלת והראויה במקרים כגון דא. ביתר שאת אמורים הדברים, לאחר שהפחית בית המשפט המחוזי כשליש מעונש מאסרו של המבקש, הקלה שמבטאת התחשבות במאמציו, ובהצלחתו החלקית בהסרת המחדלים.

מטעמים אלו, כשלעצמם, אין בידי להיעתר לבקשה.

8. בבחינת למעלה מן הצורך אוסיף, כי אין לקבל את טענתו של המבקש בדבר עקרון אחידות הענישה. המבקש לא תמך את טענתו בסוגיה זו בנימוק ענייני כלשהו, והסתפק ב"זריקתה לחלל האוויר". על כל פנים, כפי שחזר ושנה בית משפט זה, עקרון אחידות הענישה איננו חזות הכל, ואין הוא קובע, א-פרוורית, כי לכל המורשעים באותו סוג עבירות קיים דין אחד (ע"פ 8066/15 חנון נ' מדינת ישראל (16.10.2016); ע"פ 5668/13 מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.2016); ע"פ 6672/03 קמינסקי נ' מדינת ישראל (25.12.2003)). אכן, יש ליתן משקל ראוי לעקרון זה בעת גזירת עונשו של נאשם, לאור עקרון השוויון בענישה, שהינו עקרון יסוד בתורת הענישה. כפי שציינתי בע"פ 4949/15 מקדסי נ' מדינת ישראל (17.3.2016), "עקרון זה מורה כי יש להחיל, במידת האפשר, שיקולי ענישה דומים, על נאשמים שאינם נבדלים באופן מהותי זה מזה, מבחינת אופי העבירות אשר ביצעו; נסיבות ביצוען; נסיבותיהם האישיות של הנאשמים; וכיוצא באלה דברים". יחד עם זאת, כפי שהטעמתי באותו עניין, "אין בכוחו של עקרון אחידות הענישה להביא להטלה מכאנית של עונשים, תוך העתקה מנאשם אחד למשנהו, מבלי ליתן ביטוי הולם לעקרון הענישה האינדיבידואלית" (שם, בפסקה 14).

9. לאור האמור, בקשת רשות הערעור נדחית בזאת. המבקש יתייצב לריצוי עונשו בבית הכלא "הדרים" ביום 1.1.2017 עד השעה 09:00, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר, הכל כפי שנקבע בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 25.10.2016. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ח' בחשון התשע"ז (9.11.2016).

ש ו פ ט